

DECLARAȚIE DE PRINCIPII

adoptată la Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare

Paris, octombrie 1961

[traducere Dan Matei]

1. Aplicabilitatea Declarației

Principiile enunțate aici se aplică doar alegerii și formei vedetelor [headings] și cuvintelor-intrare [entry words] — i.e. a principalelor elemente ce determină ordinea fișelor [entries] — în cataloage de carte tipărită¹, în care intrările la numele autorilor și — unde acestea sunt inadecvate sau insuficiente — intrările la titlul lucrărilor sunt interclasate într-o unică secvență alfabetică. Principiile sunt formulate luând în considerare mai ales cataloagele ce reflectă conținutul bibliotecilor enciclopedice mari, dar aplicarea lor este recomandată și la alte liste alfabetice de cărți, cu modificările cerute de scopurile acelor cataloage și liste.

2. Funcțiile catalogului

Catalogul ar trebui să fie un instrument eficient pentru a stabili:

- 2.1. dacă biblioteca deține o anume carte, specificată prin:
 - a) autorul și titlul ei *sau*
 - b) doar titlul ei, dacă autorul nu este nominalizat în carte *sau*
 - c) un substitut convenabil pentru titlu, dacă autorul și titlul sunt inadecvate sau insuficiente pentru identificare
- 2.2.
 - a) care lucrări ale unui anume autor și
 - b) care ediții ale unei anume lucrări se află în bibliotecă.

3. Structura catalogului

Pentru a îndeplini aceste funcții, catalogul ar trebui să conțină:

- 3.1. cel puțin o fișă pentru fiecare carte catalogată și
- 3.2. mai multe fișe referitoare la fiecare carte, ori de câte ori acest lucru este necesar în interesul utilizatorului sau din pricina caracteristicilor cărții, ca de pildă:
 - 3.21. dacă autorul este cunoscut sub mai multe nume sau forme de nume *sau*
 - 3.22. dacă numele autorului a fost stabilit, dar nu se află pe pagina de titlu a cărții *sau*
 - 3.23. dacă mai mulți autori sau colaboratori au participat la crearea cărții *sau*
 - 3.24. dacă cartea este atribuită unor autori diferiți *sau*
 - 3.25. dacă cartea conține o lucrare cunoscută sub mai multe titluri.

¹ În această Declarație termenul 'carte' trebuie interpretat ca incluzând și alte materiale de bibliotecă având caracteristici similare.

4. Tipuri de fișe

Fișele pot fi de următoarele tipuri: *intrări principale*, *intrări complementare* și *trimiteri*.

- 4.1. E obligatoriu ca, pentru fiecare carte, o fișă — *intrarea principală* — să fie completă, furnizând toate particularitățile necesare identificării acesteia. Alte fișe pot fi fie *intrări complementare* (i.e. fișe suplimentare bazate pe intrarea principală și repetând, sub altă vedetă, informație furnizată în aceasta), fie *trimiteri* (care direcționează cititorul în altă parte a catalogului).

5. Utilizarea fișelor multiple

Cele două funcții ale catalogului (vezi 2.1 și 2.2) sunt cel mai bine îndeplinite de către:

- 5.1. o fișă, pentru fiecare carte, sub vedeta derivată din numele autorului sau din titlu, așa cum e tipărit el pe carte și
- 5.2. în cazul în care circulă diverse forme ale numelui autorului sau ale titlului, câte o fișă, pentru fiecare carte, sub o *vedetă uniformă* [uniform heading] ce constă dintr-o anume formă particulară a numelui autorului sau o anume formă particulară a titlului, sau — în cazul cărților neidentificate prin autor sau titlu — sub o vedetă uniformă ce constă dintr-un substitut convenabil al titlului și
- 5.3. complementare și/sau trimiteri adecvate.

6. Funcțiile diferitelor tipuri de fișe

- 6.1. Pentru lucrări înregistrate la numele autorilor, *intrarea principală* ar trebui — în mod normal — făcută sub o *vedetă uniformă*. Pentru lucrări înregistrate la titlu, intrarea principală poate fi făcută *fie* sub titlul propriu-zis, adăugând o complementară sub titlul uniform, *fie* sub titlul uniform, adăugând complementare sau trimiteri sub celelalte titluri. Această din urmă practică este recomandată la catalogarea lucrărilor binecunoscute, mai ales a acelor cunoscute sub titluri convenționale (vezi 11.3)².
- 6.2. Fișele înregistrate la alte nume sau forme de nume ale aceluiași autor ar trebui, în mod normal, să ia forma de *trimiteri*, dar, în cazuri speciale³, pot fi folosite și *complementare*.
- 6.3. Fișe înregistrate la alte titluri ale aceleiași lucrări ar trebui, în mod normal, să ia forma de *complementare*, dar, atunci când o trimitere poate înlocui mai multe complementare făcute la o aceeași vedetă⁴, pot fi folosite și *trimiteri*.
- 6.4. De asemenea ar trebui făcute *intrări complementare* (sau, în cazuri adecvate, *trimiteri*) la numele coautorilor, colaboratorilor etc. și la titlurile lucrărilor ce-și au intrarea principală la numele autorului, în cazul în care titlul este un important mijloc alternativ de identificare.

² Principiile stabilite pentru prelucrarea lucrărilor înregistrate la titlu pot fi aplicate și la aranjarea fișelor sub o anume vedetă nume de autor.

³ e.g. în cazul în care un anume grup de lucrări este asociat cu un anume nume.

⁴ e.g. în cazul în care un anume titlu-variantă a fost folosit la mai multe ediții.

7. Alegerea vedetei uniforme

Vedeta uniformă ar trebui, în mod normal, să fie cel mai frecvent folosit nume (sau formă de nume) sau titlu ce apare în ediții ale lucrărilor catalogate sau în referințe la acestea, făcute de autorități acceptate.

- 7.1. În cazul edițiilor ce au apărut în mai multe limbi, ar trebui să se prefere în general vedetele bazate pe edițiile în limba originală, dar dacă această limbă nu este, în mod normal, utilizată în catalog, vedeta poate fi derivată din ediții și referințe apărute într-una din limbile folosite în acesta.

8. Unic autor-persoană

- 8.1. *Intrarea principală* pentru orice ediție a unei lucrări pentru care s-a stabilit că aparține unui singur autor-persoană ar trebui făcută la numele autorului. Ar trebui făcută o complementară sau o trimitere la titlul oricărei ediții în care numele autorului nu apare pe pagina de titlu.
- 8.2. *Vedeta uniformă* ar trebui să fie numele sub care autorul este cel mai adesea identificat în edițiile lucrărilor sale⁵, în forma cea mai extinsă ce apare de regulă acolo, *cu excepția cazurilor în care*:
 - 8.2.1. alt nume (sau formă de nume) ar trebui desemnat ca vedetă uniformă, dacă acesta este consacrat de uzul general, fie în referințe la autor în lucrări biografice, istorice sau literare, fie în legătură cu activitățile sale publice, altele decât creația;
 - 8.2.2. o caracteristică de identificare suplimentară ar trebui adăugată, în caz de nevoie, pentru a distinge autorul de alte persoane cu același nume.

9. Intrări la nume de colectivitate

- 9.1. Intrarea principală pentru o lucrare ar trebui făcută la numele unei colectivități (i.e. orice instituție, organizație sau grupare de persoane cunoscută sub un nume instituțional sau colectiv) în cazul în care:
 - 9.1.1. lucrarea este, prin însăși natura sa, în mod necesar expresia gândirii sau activității colective a colectivității⁶, chiar dacă e semnată de o persoană, în calitatea sa de oficial sau de angajat al colectivității *sau*
 - 9.1.2. formularea titlului sau a paginii de titlu, coroborată cu natura lucrării, implică limpede că acea colectivitate este responsabilă colectiv pentru conținutul lucrării⁷.
- 9.2. În alte cazuri, dacă o colectivitate a exercitat o funcție subsidiară celei de autor (precum cea de îngrijitor de ediție), ar trebui elaborată o *complementară* la numele colectivității.
- 9.3. În caz de dubiu, intrarea principală poate fi făcută *fie* la numele colectivității, *fie* la titlu sau la numele autorului-persoană, împreună cu o complementară la alternativa neselectată pentru intrarea principală.

⁵ în condițiile secțiunii 7.1.

⁶ e.g. rapoarte oficiale, reguli și reglementări, manifeste, programe și consemnări ale rezultatelor unei activități colective.

⁷ e.g. seriale ale căror titluri constau dintr-un termen generic (Buletin, Lucrările etc.) precedat sau urmat de numele colectivității și care includ o oarecare reflectare a activității colectivității.

- 9.4. Vedeta uniformă pentru lucrările înregistrate la numele unei colectivități ar trebui să fie numele sub care colectivitatea este cel mai adesea identificată în publicațiile sale, exceptând cazurile:
- 9.41. dacă în publicații apar frecvent diverse variante de nume, vedeta uniformă ar trebui să fie forma oficială a numelui;
 - 9.42. dacă există nume oficiale în mai multe limbi, vedeta uniformă ar trebui să fie numele în acea limbă care e cea mai adecvată nevoilor utilizatorilor catalogului;
 - 9.43. dacă colectivitatea este în general cunoscută sub un nume convențional, acest nume convențional (într-una din limbile utilizate — în mod normal — în catalog) ar trebui să fie vedeta uniformă;
 - 9.44. pentru state și alte autorități teritoriale, vedeta uniformă ar trebui să fie forma curentă a numelui teritoriului respectiv, în limba cea mai adecvată nevoilor utilizatorilor catalogului;
 - 9.45. dacă colectivitatea a folosit în decursul timpului nume diferite ce nu pot fi considerate variațiuni minore ale aceluiași nume, vedeta pentru fiecare lucrare ar trebui să fie numele din epoca în care aceasta a fost publicată; diferitele nume ar trebui asociate prin trimiteri⁸;
 - 9.46. o caracteristică de identificare suplimentară ar trebui adăugată, în caz de nevoie, pentru a distinge colectivitatea de alte colectivități cu același nume.
- 9.5. Constituții, legi și tratate, precum și alte lucrări cu caracteristici similare ar trebui înregistrate la numele statului sau al autorității teritoriale respective, cu titluri oficiale sau convenționale indicând natura materialului. Ar trebui elaborate complementare la titlul propriu-zis, după necesități.
- 9.6. O lucrare a unei colectivități care e subordonată unui for tutelar ar trebui înregistrată la numele colectivității subordonate, *exceptând cazurile în care*:
- 9.61. numele însuși implică subordonare sau o funcție subordonată sau e insuficient pentru a identifica colectivitatea subordonată, când vedeta ar trebui să fie numele forului tutelar, la care să se adauge numele colectivității subordonate ca subvedetă;
 - 9.62. colectivitatea subordonată este un organ administrativ, juridic sau legislativ al unui guvern, când vedeta ar trebui să fie numele statului sau al autorității teritoriale respective, la care să se adauge numele organului ca subvedetă.

10. Autori multipli

În cazul în care doi sau mai mulți autori⁹ au contribuit la crearea unei lucrări,

- 10.1. dacă un autor e prezentat în carte ca *autor principal*, ceilalți jucând un rol subordonat sau auxiliar, *intrarea principală* a lucrării ar trebui să fie numele *autorului principal*;
- 10.2. dacă nici unul dintre autori nu e prezentat ca autor principal, *intrarea principală* ar trebui făcută la:
 - 10.21. *numele autorului nominalizat primul pe pagina de titlu*, dacă sunt doi

⁸ în cazul în care este cert că nume succesive denotă aceeași colectivitate, e o alternativă acceptabilă să se asambleze toate fișele la ultimul nume, și să se facă trimiteri de la celelalte nume.

⁹ În această secțiune cuvântul 'autor' include și o colectivitate la a cărei nume se înregistrează fișe (vezi secțiunea 9).

sau trei autori, împreună cu *complementare* făcute la numele celorlalți autori;

10.22. titlul lucrării, dacă sunt mai mult de trei autori, împreună cu complementare făcute la numele autorului nominalizat primul în carte și la numele atâtor autori cât se consideră necesar.

10.3. *Culegeri*¹⁰

Intrarea principală pentru o culegere ce constă din lucrări independente sau părți de lucrări independente aparținând unor autori diferiți ar trebui făcută la:

10.31. *titlul culegerii*, dacă aceasta are un titlu colectiv;

10.32. la *numele autorului* sau la *titlul primei lucrări din culegere*, dacă aceasta nu are un titlu colectiv;

10.33. în ambele cazuri, ar trebui făcută o *complementară* la numele *compilerului* (i.e. persoana responsabilă pentru asamblarea din diferite surse a materialelor cuprinse în culegere), dacă acesta e cunoscut.

10.34. *Excepție*: dacă numele *compilerului* apare proeminent pe pagina de titlu, *intrarea principală* ar trebui să fie făcută la numele compilerului, împreună cu o *complementară* la titlu.

10.4. Dacă părți succesive ale unei lucrări sunt atribuite unor autori diferiți, *intrarea principală* ar trebui făcută la numele autorului primei părți.

11. **Lucrări înregistrate la titlu**

11.1. Lucrările având *intrarea principală* la titlu sunt:

11.11. lucrări ai căror autori n-au fost stabiliți;

11.12. lucrări a mai mult de trei autori, nici unul nefiind autorul principal (vezi 10.22);

11.13. culegeri de lucrări independente sau părți de lucrări independente aparținând unor autori diferiți, publicate sub un titlu colectiv;

11.14. lucrări (inclusiv seriale și periodice) cunoscute în principal sau convențional după titlu, mai degrabă decât după numele autorului.

11.2. Ar trebui făcută o *complementară* sau o *trimitere* la titlu pentru:

11.21. ediții anonime ale lucrărilor cu autori stabiliți;

11.22. lucrări având *intrarea principală* la numele autorului, în cazul în care titlul este un important mijloc alternativ de identificare;

11.23. lucrări ale căror intrări principale sunt făcute la numele unei colectivități, dar care au titluri distinctive neincluzând numele colectivității;

¹⁰ O largă minoritate nu a acceptat textul de la 10.3, în schimb a fost în favoarea următorului text alternativ:

10.3. *Intrarea principală* pentru o culegere ce constă din lucrări independente sau părți de lucrări independente aparținând unor autori diferiți ar trebui făcută la:

10.31. în cazul în care culegerea are un titlu colectiv,

10.311. la numele compilerului (i.e. persoana responsabilă pentru asamblarea din diferite surse a materialelor cuprinse în culegere), dacă acesta este nominalizat pe pagina de titlu;

10.312. la titlul culegerii, dacă compilerul nu e nominalizat pe pagina de titlu;

10.32. în cazul în care culegerea nu are un titlu colectiv, la numele autorului sau la titlul primei lucrări din culegere;

10.33. întotdeauna ar trebui făcută o *complementară* la numele compilerului (în cazul în care acesta e cunoscut), dacă acesta n-a fost ales ca vedetă a intrării principale și la titlu, dacă *intrarea principală* e la numele compilerului.

- 11.24. culegeri ale căror intrări principale sunt făcute, în mod excepțional, la numele compilatorului.
- 11.3. *Vedeta uniformă* (pentru intrări principale sau complementare vezi 6.1) pentru lucrări înregistrate la titlu ar trebui să fie titlul original sau titlul cel mai frecvent folosit în edițiile lucrării¹¹, *cu excepția cazului în care*:
11.31. lucrarea e îndeobște cunoscută sub un titlu convențional, vedeta uniformă ar trebui să fie acel titlu convențional.
- 11.4. *Vedeta uniformă* pentru lucrări ale căror părți sau volume succesive poartă titluri diferite ar trebui să fie titlul primei părți, exceptând cazul în care majoritatea părților sau volumelor poartă alt titlu.
- 11.5. În cazul în care o *publicație serială* este editată succesiv sub diferite titluri, ar trebui făcute câte o *intrare principală* la fiecare titlu, pentru fiecare serie de numere purtând acel titlu, cu indicarea măcar a titlului imediat anterior și a titlului imediat succesiv. Pentru fiecare asemenea serie de numere, poate fi făcută o complementară la unul dintre titluri, anume selectat¹². Dacă însă variațiile titlului sunt minore, cea mai frecvent folosită formă poate fi adoptată ca vedeta uniformă pentru toate numerele.
- 11.6. Tratatetele și convențiile internaționale multilaterale și anumite alte categorii de publicații apărute cu titluri nedistinctive pot fi înregistrate la o vedetă convențională uniformă, aleasă spre a reflecta forma lucrării¹³.

12. Cuvânt-intrare pentru nume de persoane

În cazul în care numele unui autor-persoană este format din mai multe cuvinte, alegerea cuvântului-intrare este determinată — pe cât posibil — de folosirea uzuală în țara al cărui cetățean este autorul sau, dacă aceasta nu este posibilă, de folosirea uzuală în limba pe care acesta o folosește în general.

¹¹ în condițiile secțiunii 7.1.

¹² dacă se dorește ca toată informația despre publicația serială ca un tot să fie colocată în catalog.

¹³ dacă se dorește să se colocheze aceste publicații în catalog.